

Hriechy proti láske k blížnemu

Napísal o. Ян Рушин СВД
Štvrtok, 04 November 2010 02:55

Ježiš na otázku farizejov, ktoré prikázanie je najväčšie, neodpovedá podľa vyznania z Dt 5 (Šéma Israel), ale k nemu dodáva: „...a (milovať budeš) svojho blížneho, ako seba samého“. Žijeme v spoločenstve, ktoré nám poskytuje ochranu a pomoc. Z toho istého dôvodu sa aj my musíme plne zúčastňovať života spoločenstva, aby sme druhým dávali to, čo sami očakávame – lásku.

Nájdu sa však ťažké chvíle, kedy myslíme len na seba, druhý nám uniká, alebo sa stáva iba predmetom, ktorý má slúžiť k dosiahnutiu nášho cieľa, alebo pri tom aspoň nezavadzať.

Hriechy proti blížnemu sú vždy hriechy proti láske, ktorú vlastne v danom momente neposkytujeme, ani nežijeme. Buď nám nezáleží na spáse blížneho, ktorú ohrozujeme hriechmi pohoršovania a zavádzania, alebo mu ubližujeme na materiálnej báze, keď mu neposkytujeme spravodlivé hmotné dobrá, ktoré mu patria.

Existujú však hriechy, ktoré idú proti blížnemu v celej jeho osobe a vždy, nielen za nejakých okolností a nálad. Sú nimi nezáujem o blížneho, nenávisť a závišť.

Zásadný nezáujem

Ide o postoj opačný horlivosti, ktorou sa snažíme robiť pre milovanú osobu všetko dobro a oddaľovať od nej každé možné zlo. Človek, ktorý sa nezaujíma o dobro blížneho sa priamo protiví slovám sv. Pavla: „Vždy sa usilujte o dobro medzi sebou i voči všetkým.“ (1Sol 5,15) Nezáujem sa môže vzťahovať na určitú osobu, skupinu, národ, alebo na všetkých ľudí. Vtedy hovoríme o tzv. mizantropii, avšak nie v dôslednom zmysle tohto slova, lebo nenávidieť (gr.

mizó) nemožno všetkých, ale len konkrétnu osobu, kým ľahostajný nám môžu byť všetci. Závažnosť tohto hriechu je tým väčšia, čím bližšie sú nám osoby, ktorým má patriť náš záujem (manželka, deti).

Nenávisť

Najlepšie ju možno pochopiť v kontraste so skutkami milujúcich. Kým ten, čo miluje, pokladá blížneho za svoju súčasť, snaží sa s ním viac spojiť, ten, čo nenávidí, snaží sa od neho úplne oddeliť, nemať s ním nič spoločné. Milujúci vidí blížneho ako jedinečné, Bohom milované stvorenie, jeho obraz. No nenávidiaci odmieta blížneho konaním, vnímaním a niekedy aj slovami. Bol by najradšej, keby vôbec neexistoval.

Milujúci sa teší z každého dobra, ktoré blížny dostáva, tak, ako by sa dostávalo jemu samému a trápí sa nad bolesťou a súžením, ktoré milovaného postihujú. Vytvára tak s ostatnými jednotu spoločenstva, ktoré existuje z Božej lásky a z túžby jedného po druhom, po jeho dobre (v zmysle, aby sa druhému dostávalo dobro), sa neustále upevňuje. Kto však nenávidí, snaží sa zničiť súdržnosť a jednotu. Nenávidí nielen osobu, ale všetko, čo jej patrí, lebo to pokladá za zlo, ktoré ho ohrozuje a poškodzuje. Preto sa teší z nešťastia a strát druhého, lebo tým sa mu „otvára“ cesta vlastného šťastia, no a najlepšie zadostučinenie nachádza v jeho smrti.

Čo nenávisťou nie je

Niektoré pocity a duševné hnutia odrádzajú človeka od druhej osoby, ale nie sú nenávisťou. Ide o prirodzené prvé hnutia, ktoré si človek nedokáže v danom momente zakázať (napr. antipatia voči niekomu). Ak ich však rozpozna, nemá s nimi súhlasiť, ale snažiť sa byť spravodlivý a vo svojom konaní voči danej osobe úprimný a objektívny. (Teda jej nedá arogantným správaním najavo, že mu je nesympatická. Dobrým vzorom pri riešení takýchto postojov je sv. Tereška z Lusieux, ktorej bola nesympatická jedna spolusestra. Aby však prekonala tento svoj postoj, snažila sa opačne, správať sa k nej čo najlepšie. A daná sestra si myslela, že je Tereškina obľúbená.)

O nenávisť nejde ani vtedy, keď odsudzujeme zlo, ktoré pôsobí v blížnom. Práve naopak, ide o jeden z postojov lásky. Lebo ak chceme úplné dobro blížneho, nemôžeme predsa dovoliť, aby prepadol, alebo patril zlu. (Často sa však stretávame so situáciami, i v reholných rodinách, že pre určitý „pokoj“ vo vzťahoch majú ľudia strach povedať druhému pravdu, napomenúť ho, aby sa azda na nich nenahneval a neodmietol ich. Ale tu ide o nepochopenie lásky z oboch strán.)

O nenávisti nemôžeme hovoriť ani vtedy, keď sa na niekoho nahneváme, lebo nám ublížil, alebo keď žiadame preň spravodlivý trest za spáchanú nepravosť. Ale musíme pritom dbať o to, aby sme neodmietali osobu ako takú, ale len skutok. Ak sa totiž necháme unášať príliš veľkým hnevom, môžeme skĺznuť cez nepravosť až k nenávisti.

Nenávisť vzniká teda vtedy, keď si ju osvojíme a vo svojom srdci zatvrdneme voči danej osobe, lebo jej existencia je podľa nás príčinou všetkého nášho nešťastia.

Dvojaká povaha nenávisti. Individuálna a kolektívna nenávisť

Rozlišujeme dvojakú nenávisť: vo vzťahu ku mne, podmienenú a jednoduchú, radikálnu. Tá prvá je vyvolaná tým, že nenávidená osoba je podľa mňa zdrojom môjho nešťastia. Tá druhá je však omnoho horšia, pretože je úplným opakom lásky (nielen ľudskej, ale aj Božej), lebo

Hriechy proti láske k blížnemu

Napísal o. Ян Рушин СВД

Štvrtok, 04 November 2010 02:55

druhého nenávidí a zlodečí mu bez nejakej konkrétnej príčiny, len preto, že je.

Okrem nenávisti medzi konkrétnymi osobami (individuálna), jestvuje aj závisť medzi skupinami. Veď často počúvame o triednej nenávisti, nenávisti medzi národmi. V istej miere má táto nenávisť striedmejšie pôsobenie, lebo nie je namierená proti konkrétnej osobe. No na druhej strane jej masové prejavy a davová psychóza môžu spôsobiť vážne škody. Kresťan je v takejto situácii povolaný byť svedkom a prostriedkom vzájomného zblíženia.

Závisť

Oproti nenávisti nemá až také silné dôsledky. Závistlivec nepokladá šťastie druhého za svoje nešťastie, len sa nevie tešiť z výhod, ktoré dosiahol druhý. Dalo by sa predpokladať, že jeho závisť skončí tým, že dosiahne tie dobrá, ktoré má aj druhý. Zotrvávať však v tomto postoji je nebezpečné, lebo možno skĺznuť až k nenávisti.

Aj pri závisť treba rozlišovať iné hnutia, ktoré sa na ňu len podobajú, ale ňou nie sú. Napríklad ak smutne hľadíme na majetok druhého, ktorý však my mať nemôžeme, ale pritom nehľadíme krivým okom na vlastniaceho. Alebo ak nás trápi, že druhí majú toho veľa vďaka tomu, že sa nepodelia s tými, s ktorými sa majú.

Skutočná závisť spočíva v pomýlenom vzťahu k Bohu, ktorého kritizujeme za to, ako komu rozdeľuje, hoci on „nakladá zo svojho každému, ako chce“.

Závisť je nepochopením lásky. Treba sa tešiť z úspechu a darov spolubratov a spolusestier, tak pochopíme, koľko darov sme aj skrze nich a v nich dostali.

Hriechy proti láske k blížnemu neubližujú len druhým, ale i nám samým, lebo nás od nich oddeľujú. A keďže sme stvorení do spoločenstva, musíme sa snažiť, aby sme ho budovali a upevňovali, lebo aj vďaka nemu dôjdeme do cieľa, ku ktorému sme povolaní.